

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Om Schiller og Bruden fra Messina

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om Schiller og Bruden fra Messina", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1807_67-intro-shoot-idm439.pdf (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Poesi kontra kunst

Efter diskussionen af den antikke og den moderne tragedie introducerer Grundtvig en begrebsmodsatning, som er fremmed for Schillers univers. Han stiller nemlig spørgsmålet, hvorvidt "Konsten eller Poesien bør yde os den højeste Nydelse" (s. 231)? Spørgsmålet er irrelevant i Schillers optik, da han snarere behandler poesien som et underbegreb til kunsten, ikke som en modsætning. En modstilling mellem kunst og poesi havde Grundtvig derimod mødt hos Steffens, hvilket fremgår af slutningen på det lange dagsbogsnotat om poesiens væsen af 10. september 1805:

"Naar Steffens derfor siger at Goethe staaer paa Konstens høieste Spidse, men er død for Poesien fordi Hans Sluttelse til de Gamle ey var tæt nok, da synes Han Mig at modsige sig selv, paa engang at adskille og forene Konst og Poesi" (*Dag- og Udtogsbøger* 1 1979, s. 226).

I udtogsbogen stiller Grundtvig sig skeptisk over for Steffens' brug af begreberne, men gentager samme grundfigur fra Steffens' Goethe-kritik i sin egen kritik af Schiller: Poesien står for Grundtvig og Steffens højere end kunsten. Selvom kunsten i de filosofiske indledningsforelæsninger ikke omtales som andet end et overbegreb for litteratur, billedkunst, etc., får poesien allerede her en særstilling (Steffens 1996, s. 135, 139 f.), idet den, med Grundtvigs Steffens-parafase, er "alt det, som bærer det Eviges Præg" (*Dag- og Udtogsbøger* 1 1979, s. 220). Poesien tildeles derved en særlig opgave, idet den bringer "en Ahnelse af en tilkommende Tilværelse" med sig (Steffens 1996, s. 142). Denne egenskab finder Steffens ikke i kunsten i almindelighed. Man kan kun gisne om, hvorvidt Steffens kan have radikaliseret denne modsætning i 1803-forelæsningerne. Når Steffens sætter poesien højere end kunsten, er det litteraturhistorisk set en del af et begrebshistorisk skift omkring år 1800. Hvor beskuerens oplevelse af kunstværket var omdrejningspunktet for Kants æstetiske teori, er det for romantikerne Schlegel, Novalis og Steffens den skabende poesi, der bliver genstand for deres interesse.

På baggrund af et kortfattet referat af argumentationen i Schillers fortale hævder Grundtvig, at Schiller vælger kunsten frem for poesien, da man efter "Nydelsen af et poetisk Drama føler sig dobbelt trykket af Virkeligheden" (s. 231). Grundtvigs læsning er en politisk fordrejning af Schillers argumentation, idet han her benytter sig af Steffens' modsætning til to forskellige ting: For det første til at undgå at betone det tema, som for Schiller er det væsentlige alternativ til dramaets kortvarige drøm, nemlig skabelsen af en kunst, der er i stand til at frigøre mennesket, hvilket er hovedformålet med Schillers genindførelse af koret i tragedien (se hertil afsnittet "Om brugen af koret i tragedien"). For det andet til at kritisere det, han betegner som Schillers "Forsoning med Tilværelsen" (s. 232).

Forestillingen om den tyske klassiks forsoning med tilværelsen henter Grundtvig fra Steffens' Goethe-kritik. Som Flemming Lundgreen-Nielsen har påvist, vender Grundtvig tilbage til dette tema hele fire gange mellem 1804 og 1807 (1996, s. 239). Den modne Goethe havde ifølge Steffens forsonet sig med den jordiske tilværelse, hvilket Lundgreen-Nielsen bl.a. med belæg i *Verdenskrøniken 1812* fortolker således, at Goethe ifølge Grundtvig (og Steffens) havde "givet afkald på længslen efter det ideale" (1996, s. 238). Denne kritik lader Grundtvig også gælde for Schiller.

* I *Verdenskrøniken 1812* beskriver Grundtvig Goethes position på følgende vis: "Goethe selv vilde gaa en Middelvei, laane det Jordiske en højere Glands og saa indbilde sig, at det saaledes blev tilfredstillende; hans senere Værker ere, fra Konstens Side, Mesterstykker, men dyrekøbt er deres Runding, og de synes mere skikkede til at inddysse Tidsalderen end vække den" (Grundtvig 1812, s. 251 f.).

Man kan diskutere, om denne hårde dom over Schiller er retfærdig. Særlig i fortalen til *Die Braut von Messina* insisterer Schiller på idealernes forrang frem for det reale – en position, der harmonerer dårligt med Grundtvigs dom. Grundtvigs skepsis synes snarere at hidrøre fra hans generelle uvilje mod idealismens frihedsbegreb, som udspringer af hans kristne livssyn.